

armastuse wõimuga pehmets teinud. Seda tunnistas Antonius Bomhouwer ka ise, kui see valsi Franziskuse-munk seda pinda ka salgas, millest see välja kaswanud oli.

Riigas ja Tallinnas, iseärani aga Riigas, oli puhta Ewangeliumi õpetus pea ennenimi kindlat paika ja loitsemisi leidnud, kui Lutheruse kodumaal, ja tema ise on selles ajas nende linnade ja kõige meie kodumaa eest hoolt kannud. Meist linnadest, kui Ewangeliumi liriku pesapaisdest, nihlus puhastatud usutõpetus läbi Liivimaa, s. o. läbi nüüdsete Baltimaa tubermangude, ja Andreas Knöpken wõib meie kodumaa Reformatoriks ehit usupuhastajaks nimetatud saad. Kui ta pärast Poola walitsus Liivimaa Ewangeliumi lirikut kõigutada püüdis, siis ei festanud see laua ega mõjunud palju. Üleüldse on Ewangeliumi lirik meie kodumaal, iseärani Eestimaa rahuga juurduda ja tugewaks puuks kaswada wõinud, ja meie kodumaa wõib täie õigusega selle puu kõige wanemate istanduste sella lugeda. Ja selle puu varjus on iseärani Eestirahwas fosutatud kaitust leidnud, omas seeles, omas isolemisest ehitrahwuses. See puu on Eesti rahwaga aegade käikus tollu kaswanud ja selles ühenduses on Eesti rahwas laugele jõudnud, omas waimulikkus ja waimluskus elus, aga ta omas ismalikkus ha-

riduses ja majapidamises. Uusisõdadest, mis nimelst Saksa maad Lutheruse usupuhastamise järges nii kangelasi kõigutasiwad ja laostasiwad, on meie kodumaa puudutamata jäänud, ja see on selle puu juuresi sügavalt rahwa waimu ja südame sisse kaswada lassnud.

Kuida Siberist tulda Peterburgisse weetakse.

Russatükid, mida kulla-saewandustest ehit õigem: kulla-pehudest välja saabetahe, on mitme suurused, mõni lood tunni 10 naela rasked, ja saawad esiteks veise karpiide, need jääse fastide sisse pastitud, mis 25 puuda tulda vasta wõtawad ja ristis, pitkiti ja põigit, raud-witsadega finni witsutatud ja naelutatud on. Need fastid saawad siis tugewa raud-witsadega, iga fast ühe wanfre peale, naelutatud. Need sõiduriistad on nenda tehtud, et neid ratsaste ja jalasete peal wedada wõib ja iga sõiduriista ette pannasse kolm posthobust ehit tühthobust, kuida neid igas ülsikus maakondas saada on. Üks kullawoor, mis sel kevadel 346 puuda tulda Peterburgisse töi, tarvitab kõigel teel 14 seefugust sõiduriista kolme hobusega. Seefuguse kullawoori ülewaatajaks saab enamist Ida-Siberi sõeawäe-ringtonna kommandöri läsu